

Del 2 – Aetats høringssvar

1 Samfunnsperspektiv, den nye etatens hovedoppgaver og krav til styringssystem	1
1.1 Samfunnsperspektivet	1
1.2 Kommentarer knyttet til formålsparagraf, samt etatens hovedoppgaver	2
1.3 Enhetlig styringssystemer	3
2 Oppgavedifferensiering	3
2.1 Parallelle systemer strider mot reformens grunntanke	3
2.2 Helhetlig verdikjede	4
2.3 Nasjonalt perspektiv	4
2.4 Erfaringene fra forsøk med oppgavedifferensiering fremmer ikke "sømløse tjenester"	4
3 Lokalkontor og førstelinje som understøtter reformens målsetting	4
3.1 Kommunens oppgaver i arbeids- og velferdskontoret	4
3.2 Organisering av tjenestetilbudet - førstelinjetjenester og lokalkontorer	5
3.3 Arbeidsgivere som brukere av NAV	6
3.4 VikarNett – formidlingssamarbeid med kommuner	6
3.5 EØS-borgere som brukere av den nye arbeids- og velferdsforvaltningen	6
3.6 Beskrivelsen av førstelinjetjenesten i de videre lovforarbeider	6
4 Brukerfokus: Service – Tjenestetilbud - Krav og rettigheter	7
4.1 Innledning	7
4.2 Brukerne	7
4.3 Planmessig ramme om tjenestetilbudet	9
4.4 Krav til egenaktivitet og medvirkning	10
4.5 Forslag til lovtekst	11
4.6 Klageadgang	12
5 Taushetsplikt og personvern	13
5.1 Kommentarer til utkastets bestemmelser om taushetsplikt, samt forslag til endringer	13
5.2 Forholdet til personopplysningsloven	17
6 Andre kommentarer	20
6.1 Begrepsbruk	20
6.2 Sikkerhet og beredskap	20
6.3 Tvisteløsningsmekanisme i forbindelse med daglig drift av arbeids- og velferdskontoret	21
6.4 Forholdet til andre lover	22

1 Samfunnsperspektiv, den nye etatens hovedoppgaver og krav til styringssystem

1.1 Samfunnsperspektivet

I tillegg til å gi et bedre tilbud til brukerne (enkeltindivider) er det en målsetning at en ny arbeids- og velferdsforvaltning også skal gi uttelling i form av samfunnsmessige gevinster. I et samfunnsperspektiv står bl.a. følgende sentralt:

- Det er viktig å skaffe tilstrekkelig arbeidskraft til å sikre verdiskapningen i samfunnet, herunder til å utføre viktige samfunnsoppgaver f.eks. innen helse og omsorg og undervisning. Dette gjøres dels ved å bistå arbeidsgivere ved rekruttering gjennom arbeidsformidling, dels ved å motvirke utstøtning og sykefravær og dels ved å mobilisere flere som i dag står utenfor arbeidsmarkedet.
- Ved å bidra til redusert sykefravær i samarbeid med arbeidsgivere, skal NAV bidra til at et større antall årsverk stilles til disposisjon for arbeidslivet.

- Det er viktig å øke yrkesdeltakelsen blant personer i yrkesaktiv alder for å kompensere for utviklingen i alderssammensetningen.
- Høy yrkesdeltakelse og lavt sykefravær er også viktig av hensyn til å begrense utgiftene til stønader over offentlige budsjetter og å øke skatteinntektene slik at flere offentlige midler kan anvendes til alternative samfunnsnyttige formål.

I St.pr.nr. 46 om Ny arbeids- og velferdsforvaltning er det tatt med noen samfunnsmessige betraktninger/begrunnelser, men slike betraktninger/begrunnelser er ikke tatt med i høringsnotatet i forbindelse med NAV-loven. Aetat mener at samfunnsperspektivet også bør kunne omtales i lovforarbeidene i forbindelse med NAV-loven.

1.2 Kommentarer knyttet til formålsparagraf, samt etatens hovedoppgaver

1.2.1 § 1 Formål

I § 1 heter det:

"Formålet med loven er å legge til rette for en effektiv arbeids- og velferdsforvaltning, tilpasset den enkeltes behov, som kan møte det enkelte menneske med respekt, bidra til sosial trygghet og lede flere mot arbeid og aktiv virksomhet".

Aetat mener at formålsbestemmelsen bør ha et enda klarere arbeidsfokus, og i tillegg synliggjøre at også arbeidsgivere er en viktig brukergruppe for den nye arbeids- og velferdsforvaltningen. Dessuten skal forvaltningen bidra til "økonomisk" trygghet.

Aetat foreslår derfor at formålsbestemmelsen får følgende ordlyd:

"Formålet med loven er å legge til rette for en effektiv arbeids- og velferdsforvaltning, tilpasset den enkeltes behov, som kan møte det enkelte menneske med respekt og bidra til sosial og økonomisk trygghet og aktiv virksomhet. Arbeids- og velferdsforvaltningen skal bidra til at flere kan få eller beholde arbeid, og at arbeidsgivere får dekket sitt behov for arbeidskraft.

Videre er det viktig at lovens formål også dekker det klare oppdraget arbeids- og velferdsforvaltningen får med å sikre at brukeren får rett tjeneste og ytelse, uavhengig av kommunalt eller statlig ansvar og slik at brukeren skal slippe å gi de samme opplysningene flere ganger. Dette er et formål som ikke fremgår av de enkelte særlover og som må fremgå av denne loven, eventuelt i den enkelte særlov. Et slikt uttrykt formål er avgjørende for lovligheten av behandlingen av personopplysninger, se videre om dette i kap. 5. Vi ønsker derfor at det understrekes i lovproposisjonens kommentar til formålsbestemmelsen at de nevnte forholdene er forankret i foreslåtte § 1. Alternativt ber vi departementet legge dette direkte inn i loven. Se også vårt forslag til ny § 11A.

1.2.2 § 4 Arbeids- og velferdsetatens hovedoppgaver

I § 4 tredje ledd heter det:

"Etaten skal stimulere den enkelte stønadsmottaker til arbeidsaktivitet der dette er mulig og gi råd og veiledning til arbeidsgivere og arbeidstakere for å hindre sykefravær og utstøting fra arbeidslivet. Etaten skal videre bistå arbeidssøkere med å få jobb, bistå arbeidsgivere med å skaffe arbeidskraft, forebygge og dempe skadevirkningene av arbeidsledighet og innhente informasjon om arbeidsmarkedet".

Etter Aetats oppfatning bør etatens mest sentrale arbeidsrettede oppgaver nevnes i loven. Vi foreslår derfor at teksten i § 4 tredje ledd endres til:

"Etaten skal stimulere den enkelte stønadsmottaker til aktivitet som kan føre til yrkesdeltakelse der dette er mulig, og gi råd og veiledning til arbeidsgivere og arbeidstakere for å hindre sykefravær og utstøting fra arbeidslivet. Etaten skal bistå

arbeidssøkere med å få jobb gjennom arbeidsformidling, kvalifiserende tiltak og tilrettelegging for aktiv jobbsøking. Etaten skal videre bistå arbeidsgivere med å skaffe arbeidskraft, forebygge og dempe skadevirkningene av arbeidsledighet og innhente og formidle informasjon om arbeidsmarkedet."

Siden det er en hovedmålsetting for den nye etaten å bidra til at flere mennesker får/beholder arbeid foreslår vi at denne bestemmelsen flyttes frem et ledd, dvs. bytter plass med lovforslagets § 4 annet ledd.

1.3 Enhetlig styringssystemer

Målsettingen om en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning stiller krav til helhetlig resultatoppfølging.

For å få til en effektiv arbeidsmarkedspolitikk, ser Aetat behov for et åpent og oversiktlig styringssystem. Systemet bør være gjennomgående fra departement til lokalkontor. Aetat støtter utvikling av nye (sam-)arbeidsformer for en bedre måloppnåelse, men ønsker å framheve at det er avgjørende at det utvikles styringsverktøy som måler den helhetlige innsatsen og – resultater. Dette gjøres best dersom den kommunale og statlige innsatsen har felles styringssystem. Dette innebærer blant annet at den nye etaten kan få adgang til styringsdata som også dekker kommunes ansvarsområde. Aetat foreslår at dette tas inn under § 11 eller § 12:

"For å sikre en effektiv arbeids- og velferdsetat skal den nye etaten ha tilgang til opplysninger over bruk av både de statlige og de kommunale tjenestene på individnivå. Dette skal bidra til at etaten får en helhetlig oversikt over tjenesteproduksjonen ved velferdskontoret".

2 Oppgavedifferensiering

I del 1 foreslo Aetat at Lovforslagets § 4 sjette ledd om oppgavedifferensiering utgår. Her utdypes begrunnelsen for dette.

2.1 Parallelle systemer strider mot reformens grunntanke

Oppgavedifferensiering mellom stat og kommune er begrunnet i å gi mottakere av sosialhjelp mer helhetlig service fra sosialkontoret gjennom en tettere kobling mellom stønad og aktivitet. Med samlokalisering av den nye NAV-etaten og kommunenes økonomiske sosialhjelp faller imidlertid selve grunnlaget for denne formen for oppgavedifferensiering bort. Aetat ser derfor ikke grunnlag for å ha en bestemmelse i den nye loven hvor departementet kan gi ansvaret for arbeidsmarkedstiltak direkte til kommunene. Finansiering av arbeidsmarkedstiltak bør gå gjennom den nye arbeids- og velferdsetaten og etaten bør ha styringsansvaret for tiltakene. Dette vil også støtte en forsvarlig budsjettbehandling ved at NAV-etaten får et enhetlig ansvar for samlet ressursbruk i arbeidsmarkedspolitikken.

Etter Aetats syn, vil oppgavedifferensiering som et parallelt system stride mot reformens grunntanke om en enhetlig arbeids- og velferdsforvaltning, vil skape uklarhet for brukerne og i verste fall kunne undergrave reformen. NAV etaten bør imidlertid ha adgang til å inngå avtale med kommuner om å utføre statlige oppgaver innenfor relativt vide rammer. På samme måten bør NAV-etaten ha mulighet til å utføre oppgaver på vegne av kommunen etter avtale. Lovforslagets § 9 annet ledd kan tilsynelatende være en velegnet bestemmelse i den forbindelse:

"Innenfor rammer trukket opp av departementet kan avtalen inneholde bestemmelser om å utføre oppgaver på hverandres myndighetsområde."

I kommentarene i høringsnotatet til denne bestemmelsen står det dog følgende:

"I annet ledd foreslår departementet at avtalene om lokale arbeids- og velferdskontor kan inneholde bestemmelser om at statsetaten og kommunen kan utføre oppgaver på hverandres myndighetsområde. Dette vil i første rekke være regelstyrte og lite skjønnsbaserte vedtak."

Vi foreslår imidlertid at departementet ikke legger såpass strenge begrensninger på hva kommunen og statsetaten kan avtale mht til å utføre oppgaver på vegne av den annen part. Bestemmelsen bør kunne gis et videre anvendelsesområde enn det som angis i høringsnotatet. Det bør således være mulig for partene innenfor rammen av § 9 annet ledd bl.a. å avtale at kommunen skal gjennomføre arbeidsmarkedstiltak på vegne av statsetaten.

2.2 Helhetlig verdikjede

Det er også andre hensyn som tilsier at den nye etaten bør ha (ene)ansvar for gjennomføring av arbeidsmarkedstiltak. Deltakelse på arbeidsmarkedstiltak er et av flere ledd i en arbeidssøkerprosess hvor det ofte også inngår andre virkemidler for at en arbeidssøker skal komme i jobb, f.eks. veiledning og arbeidsformidling. Det virker mest hensiktsmessig at samme etat, dvs. statsetaten, har ansvaret for hele denne prosessen/verdikjeden, slik at arbeidssøker unngår kasteballproblematikk og forsinkelser på veien mot jobb.

2.3 Nasjonalt perspektiv

Det er også viktig at tiltaksbruken ses i et nasjonalt perspektiv, ikke bare med hensyn til total ressursbruk, men også at den rettes inn mot et nasjonalt/regionalt arbeidsmarked hvor det er ønskelig å fremme mobilitet.

2.4 Erfaringene fra forsøk med oppgavedifferensiering fremmer ikke "sømløse tjenester"

Samtidig er det vår vurdering at erfaringene fra forsøk med oppgavedifferensiering i Oslo (Tiltaksmidler tilføres direkte til kommunen fra KRD) ikke er ubetinget positive:

- Lite kontakt mellom kommunal utfører og Aetat lokal.
- Lite systematisk kunnskap om resultat og ressursbruk.
- Tiltakene og resultatene ikke satt inn i helhetlig arbeidsmarkedspolitisk kontekst.

Aetat vil understreke at kommunens kompetanse kan være meget verdifull i forbindelse med gjennomføring av arbeidsmarkedstiltak. Det tette samarbeidet mellom kommunen og statsetaten som NAV-reformen medfører bør samtidig legge forholdene svært godt til rette for å utnytte denne kompetansen uten at selve ansvaret for tiltaket overlates til kommunen.

3 Lokalkontor og førstelinje som understøtter reformens målsetting

3.1 Kommunens oppgaver i arbeids- og velferdskontoret

I del 1 viste vi til at det **ikke** bør være for stor grad av frihet i forhold til å kunne legge ulike type kommunale tjenester inn i NAV-kontoret. Aetat mener at NAV-kontoret kun bør omfatte kommunale tjenester som bidrar til NAV-etatens formål. Øvrige kommunale tjenester kan eventuelt samlokaliseres med NAV-kontoret, men slik at det klart fremgår hva som er NAV-kontoret. Samtidig kan det synes hensiktsmessig å gi klare føringer for å sikre at de kommunale tjenester som bidrar til NAV-forvaltningens formål, i størst mulig grad faktisk innlemmes i NAV-kontoret. Dette for at NAV-kontoret skal fungere mest mulig funksjonelt og for at man skal unngå kasteballer.

Det ble derfor foreslått at loven bør gi klarere føringer/avgrensninger med hensyn til hvilke kommunale tjenester som bør inngå i NAV-kontoret. En mulig løsning kan være at lovforslagets § 8 annet ledd annet punktum endres og gis følgende ordlyd:

"Arbeids- og velferdsetaten og den enkelte kommune kan avtale at også andre kommunale tjenester som kan bidra til å oppfylle arbeids- og velferdsforvaltningens formål legges til kontoret."

Taushetsplikt- og personvern hensyn taler imidlertid for at det i lov eller forskrift gis en enda klarere ytre ramme for hvilke kommunale tjenester som legges til NAV-kontoret og at denne rammen ikke trekkes for vidt. De samme hensyn taler også for at antallet kontorkonsepter begrenses. Vi viser her til punkt 5 nedenfor.

3.2 Organisering av tjenestetilbudet - førstelinjetjenester og lokalkontorer

Under punkt 4.2.2.1 *Allment* i høringsnotatet er det en opprømsing av førstelinjetjenester, hvor disse dessuten er inndelt i henholdsvis "enkle" og "komplekse" tjenester. I første kulepunkt i det påfølgende avsnittet står det at "alle brukere.....skal kunne gi sine opplysninger kun på et sted". Og under punkt 4.2.2.2 forutsettes det at alle brukere skal kunne motta samtlige førstelinjetjenester ved sitt nærmeste lokale NAV-kontor, om nødvendig ved hjelp av personell innhentet fra andre lokaliteter/tjenestesteder.

Vi vil påpeke at en slik beskrivelse kan være misvisende i forhold til en brukervennlig og hensiktsmessig organisering av den nye etatens førstelinje. Det er eksempelvis grunn til å tro at den nye etaten vil utvikle en kanalstrategi (strategi i forhold til kontaktformer med brukerne) som innebærer utstrakt bruk av selvbetjening samt fjernbetjening av brukerne via internett, telefoni og eventuelt post. Dette er også i tråd med brukernes egne ønsker.

Selvbetjening og fjernbetjening medfører bl.a. at brukerne også vil kunne motta/benytte en betydelig del av førstelinjetjenestene i sitt eget hjem, dvs. uten å måtte oppsøke det lokale arbeids- og velferdskontoret. Og disse førstelinjetjenestene vil gjerne være fjernbetjent fra callsentre/kundesentre, spesialenheter, forvaltningsenheter eller eventuelt et annet (typisk "større") arbeids- og velferdskontor. Samtidig bidrar selvbetjening og fjernbetjening til å friggi ressurser til å hjelpe brukere med mer omfattende bistandsbehov. Det kan nevnes at p.t. registrerer et flertall av arbeidssøkerne seg selv via Aetatets selvbetjeningsløsning på internett. Dessuten er både informasjon om ledige stillinger samt de registrerte arbeidssøkernes CV-er tilgjengelige på internett.

I St.prp.nr. 46 (2004-2005) om Ny arbeids- og velferdsforvaltning fremgår det av beskrivelsen av førstelinjen under punkt 7.5.3 at nettløsninger og telefonisk kontakt med brukerne vil spille en betydelig rolle i den nye arbeids- og velferdsetaten. Denne delen av tjenesteproduksjonen er imidlertid lite omtalt i høringsnotatet.

Videre nevner vi at Aetat i dag har enkelte avdelingskontorer på steder hvor det ikke er befolkningsmessig grunnlag for å ha fullservicekontor. Ved noen avdelingskontorer praktiseres kontordagsordninger, dvs. at kontoret kun er åpent enkelte ukedager. Aetat har også erfaring med å tilby enkelte spesialiserte tjenester lokalt vha. ambulerende personell. Aetat har positive erfaringer med denne ordningen.

Det vil imidlertid være tilfeller hvor brukere vil måtte reise for å motta tjenester ved en spesialenhet eller et større arbeids- og velferdskontor. Det vil bl.a. kunne gjelde i forhold til tjenester som krever høyt spesialisert kompetanse. I tillegg vil dette også kunne være aktuelt i forhold til tjenester som det er hensiktsmessig å yte overfor en gruppe av arbeidssøkere/brukere som er samlet, enten av ressurs hensyn eller fordi brukerne på den måten får best utbytte av tjenesten. Eksempler på dette kan være

gruppeavklaring/veiledning/informasjon og ulike typer kurs/arbeidsmarkedstiltak, herunder jobbkubb. Dersom et lite lokalkontor kun sporadisk har brukere som trenger en slik tjeneste, kan det være en langt bedre løsning for disse brukerne å reise et annet sted (eventuelt også ut av egen kommune) for å delta i et gruppebasert opplegg der, enn at de må vente i lang tid i påvente av at det skal bli et tilstrekkelig antall deltakere til at tjenesten kan tilbys/arrangeres lokalt.

3.3 Arbeidsgivere som brukere av NAV

Av første kulepunkt under punkt 4.2.2.1 i høringsnotatet fremgår det at også bedrifter skal få et lett fysisk tilgjengelig arbeids- og velferdskontor, og at de skal kunne gi sine opplysninger kun på ett sted. Aetat er opptatt av at god bedrifts- og arbeidsgiverkontakt vil være helt vesentlig for å ivareta jobbfokus i den nye etaten. Arbeidsgivere som har behov for arbeidskraft kontakter imidlertid Aetat hovedsakelig via telefon eller benytter selvbetjeningstjenester på aetat.no, og henvender seg sjelden personlig i jobbsenteret. Noen fylker har i dag egen spesialenhet for behandling av rekrutteringsoppdrag fra arbeidsgivere. Samtidig bør det legges til rette for at den nye etaten kan skape/videreutvikle tjenester i jobbsenteret på arbeids- og velferdskontoret, hvor også arbeidsgivere har en naturlig plass. Bl.a. bør arbeidsgivere med behov for arbeidskraft kunne møte aktuelle arbeidssøkere gjennom arrangementer på jobbsenteret hvor en eller flere bedrifter samt ledige jobber blir presentert. Det kan også bli aktuelt for den nye etaten å invitere arbeidsgivere til ulike typer møter på arbeids- og velferdskontoret, f.eks. i forbindelse med oppfølging av IA-avtalens delmål 2.

3.4 VikarNett – formidlingssamarbeid med kommuner

VikarNett er et godt eksempel på spennvidden i tjenestetilbudet til arbeidsgivere. VikarNett er en internettjeneste basert på selvbetjening som Aetat tilbyr store arbeidsgivere, først og fremst kommuner. Tjenesten/systemet er spesielt tilrettelagt for formidling og administrasjon av vikarer innen helse- og omsorgssektoren, men benyttes også innen andre yrker som barnehagepersonell og lærervikarer/SFO. VikarNett bygger på et samarbeid mellom Aetat og kommunen, hvor Aetat bl.a. har ansvaret for å avklare nye vikarer. På den måten får kommunen dekket sitt løpende behov for vikarer/ekstrahjelp. Samtidig bidrar dette til økt sysselsetting og flere jobbtilbud til Aetats arbeidssøkere, herunder prioriterte målgrupper. I 2004 ble til sammen 44 500 vakter dekket gjennom VikarNett.

3.5 EØS-borgere som brukere av den nye arbeids- og velferdsforvaltningen

Som følge av EØS-avtalen har arbeidssøkere fra andre EØS-land samme rett til service fra Aetat som norske borgere. Borgere fra andre EØS-land har dessuten en del rettigheter i forhold til det norske trygdesystemet mens de oppholder seg her. Borgere fra andre EØS-land vil således være en av den nye arbeids- og velferdsforvaltningens brukergrupper. Dette innebærer at den nye arbeids- og velferdsetaten må ha betydelig kompetanse om EØS-borgeres rettigheter og muligheter både i forhold til arbeidsmarkedet og trygderegler. Slik kompetanse er også nødvendig for å kunne betjene norske arbeidssøkere m.fl. som ønsker å søke arbeid eller bosette seg i et annet EØS-land.

Dette medfører spesielle utfordringer fordi det er begrenset hvor høy "EØS-kompetanse" den stedlige bemanning vil kunne ha på det lokale arbeids- og velferdskontor (spesielt på de minste kontorene). Ved behov vil imidlertid den nødvendige bistand være tilgjengelig for lokalkontorer og brukere via mail og telefon fra spesialtjenester som EURES. EURES er Aetats kompetansenettverk i EØS-spørsmål, og har bl.a. ansvar for etatens arbeidsmarkedsrelaterte EØS-informasjon på internett.

3.6 Beskrivelsen av førstelinjetjenesten i de videre lovforarbeider

Aetat ber om at det tas hensyn til slike forhold som her nevnt ved beskrivelsen av arbeids- og velferdskontorene samt førstelinjetjenesten i de videre lovforarbeider. Det er viktig at ikke formuleringer i lovforarbeidene legger begrensninger på den nye

etatens/forvaltningens fleksibilitet/muligheter til å utforme og organisere tjenestetilbudet på den måten som er mest hensiktsmessig/praktisk både av hensyn til brukerne og til etaten/forvaltningen. Det er også viktig at det ikke skapes forventninger blant brukerne som senere viser seg å være urealistiske. Derfor bør man bl.a. helst unngå å forespeile at alle brukere skal kunne motta samtlige førstelinjetjenester ved sitt nærmeste lokale NAV-kontor. Det bør samtidig fremgå tilstrekkelig klart at en betydelig del av førstelinjetjenestene vil bli produsert/utført andre steder enn ved det lokale arbeids- og velferdskontoret, og at førstelinjetjenesten således ikke er det samme som *"de tjenester som tilbys ved arbeids- og velferdskontoret"*.

Det må samtidig presiseres at likebehandlings-prinsippet fortsatt er styrende. Alle brukere har krav på et likeverdig tilbud, men alle tjenester tilbys ikke i alle kommuner. Noen ganger må noen reise for å få enkelte tjenester.

Videre forutsetter Aetat at den statlige arbeids- og velferdsetaten vil stå relativt fritt til å organisere sine tjenester ved hjelp av selvbetjening, fjernbetjening og spesialenheter. Utforming/utvikling/organisering av tjenestetilbudet er ikke forhold som må avtales med kommunene, jf. lovforslagets § 9 første ledd. Samtidig ser vi at det vil være fruktbart å føre en dialog med kommunen om utvikling av denne type tjenester. Utviklingsarbeidet bør følgelig også kunne gjøres i samarbeid med kommunene.

4 Brukerfokus: Service – Tjenestetilbud - Krav og rettigheter

4.1 Innledning

Det følger av NAV-reformens sentrale begrunnelse at flere skal orienteres mot arbeidslivet og overgang til arbeid enn dagens organisering og arbeidsmåte inviterer til. Flere i arbeid – færre på stønad.

Et sentralt grep i denne sammenheng er å møte ulike personer i alle faser av det en kan kalle arbeids- og helseaksen med en felles holdning til hvilke hovedaktiviteter som brukeren og etaten bør konsentrere seg om. Stikkord her er avklaring/funksjonsvurdering, egenaktivitet og planmessige forsøk på å nærme seg arbeidslivet ved bruk av ulike tiltak og/eller ved egen jobbsøking.

For å bygge opp under et enhetlig og konstruktivt tilbud, bør hele brukergruppen i arbeids- og helseaksen kunne benevnes med ett og samme begrep. Hele gruppen bør også gis samme basistilbud og ha samme basisplikter i forhold til tjenestetilbud og rett til ulike livsoppholdsytelser. Dersom en kan komme til en omforenet løsning med hensyn til brukergruppe, ramme om tjenestetilbudet og de krav til egenaktivitet og medvirkning som må stilles, vil en ha lagt et godt grunnlag for at nye arbeidsmåter i NAV-reformen gis en lovmessig forankring og tyngde.

Det er tre forhold som trenger en avklaring, samordning og konkretisering;

- **Brukerne** (personer i arbeids- og helseaksen), se pkt 4.2 nedenfor
- **Planmessig ramme om tjenestetilbudet** (handlingsplan, individuell plan, serviceerklæring etc), se pkt 4.3 nedenfor
- **Krav til egenaktivitet og medvirkning**, se pkt 4.4 nedenfor

4.2 Brukerne Målgruppen for det politiske oppdrag som er gitt NAV som organisasjon er mottakere av alle relevante ytelser knyttet til arbeids- og helseaksen i folketrygdloven og arbeidsmarkedsloven, samt mottakere av sosialstønad. NAV skal sørge for at flest mulig av disse nærmer seg arbeidslivet, i alle fall i større grad enn i dag. I tillegg kommer de

som i dag er registrert som arbeidssøkende, men som ikke mottar noen livsoppholdsyttelse.

Yttelse i arbeids- og helseaksen:

- Dagpenger
- Sykepenger
- Rehabiliteringspenger
- Attføringspenger
- Tidsbegrenset uførestønad
- Uførepensjon
- Stønad til enslige forsørgere (overgangsstønad)
- Ventelønn
- Stønad under arbeidsmarkedstiltak (herunder ventestønad og introduksjonsloven)
- Sosialstønad til livsopphold

Dagens ulike brukergrupper i Aetat benevnes "arbeidssøkere". Dette er for å gi et felles signal om hva som er målsettingen med tjenestetilbudet. For å være arbeidssøker med rett til service og adgang til Aetat sine tjenester krever Aetat en viss egenaktivitet og medvirkning. Dette er bakgrunnen for forslaget til NAV-lovens § 10 andre til tredje ledd om "registrerte arbeidssøkere". Forslaget til NAV-lovens § 10 første ledd bruker betegnelsen "bruker". Andre deler av tjenesteapparatet bruker ord som "kunde" eller "pasient".

Det bør finnes frem til en betegnelse som favner alle som skal arbeidsrettes innenfor NAVs ansvarsområde uten av dette føles stigmatiserende eller fremmedgjørende for den enkelte. Samtidig må betegnelsen kunne avgrense mot de gruppene som det ikke er meningen å arbeidsrette, for eksempel alderspensjonister.

En løsning kan være å betegne alle brukerne som skal arbeidsrettes som "arbeidssøkere" og la de enkelte inngangs- og opprettholdelsesvilkårene kreve at mottakerne skal være registrert som "arbeidssøker" i NAV for å motta ytelsen. Forslaget til NAV lovens § 10 andre til tredje ledd kan da bli stående.

Rent språklig sett er det neppe innlysende å bruke betegnelsen "arbeidssøker" om alle brukere som p.t. er registrert hos Aetat og som dermed har rett til behovsvurdering. Likevel er det innenfor rammen av Aetat/arbeidsmarkedsløven mulig å definere alle brukere som er registrert hos Aetat som "arbeidssøkere". En slik grensedragning lar seg imidlertid vanskelig gjøre i forhold til arbeids- og velferdsforvaltningen/-etaten/-kontoret.

Slik lovforslagets § 10 er utformet vil derfor en andel av arbeids- og velferdskontorets brukere ikke være omfattet av retten til "behovsvurdering" eller retten til en "individuell plan, fordi det språklig sett ikke er naturlig å betegne dem som "arbeidssøkere", og de heller ikke "har behov for langvarige og koordinerte tjenester". Samtidig vil en del av de brukerne som "faller utenfor" likefullt kunne ha behov for en "behovsvurdering" eller en form for "plan".

Gode grunner tilsier at alle brukere som kan ha et mulig fremtidig potensiale i forhold til yrkesdeltakelse bør være omfattet av den lovfestede retten til behovsvurdering, også brukere som det på vurderingstidspunktet ikke er naturlig å betegne som arbeidssøkere. Angivelsen av rettighetsgruppen ("registrerte arbeidssøkere") i § 10 annet ledd bør derfor omformuleres, f.eks. ved at første punktum endres til:

"Den som søker arbeid, eller kan ha mulighet for fremtidig yrkesdeltakelse, har rett til å få vurdert sitt behov for bistand og tjenester fra arbeids- og velferdskontoret....."

En bedre løsning kan imidlertid være å benevne alle brukerne av NAVs tjenester som nettopp det de er; Brukere. Dernest i loven gi et utvalg av brukerne et mer omfattende tjenestetilbud enn de øvrige. Dette utvalget omfatter bl.a. de som er innenfor det vi kan kalle "Arbeidslinja" i NAV. Se forslaget til lovtekst under pkt 4.5 nedenfor.

4.3 Planmessig ramme om tjenestetilbudet

Lovforslagets § 10 første ledd omhandler "individuell plan". Retten til å få utarbeidet en "individuell plan" er forbeholdt brukere som har behov for langvarige og koordinerte tjenester. Samtidig fremgår det av bestemmelsens siste punktum at departementet i forskrift kan gi nærmere bestemmelser om hvem rettigheten gjelder for og om planens innhold.

Vi har merket oss at rett til "individuell plan" allerede er lovfestet en rekke ulike steder i lovgivningen:

- Sosialtjenesteloven § 4-3a
- Kommunehelsetjenesteloven § 6-2a
- Introduksjonsloven § 6
- Pasientrettighetsloven § 2-5
- Lov om spesialisthelsetjenesten § 2-5
- Psykisk helsevernloven § 4-1

Dessuten foreligger det et forslag (er på høring) om å lovfeste "trygdeetatens plikt" til å utarbeide individuell oppfølgingsplan for personer som mottar rehabiliteringspenger eller midlertidig uføretrygd. (Medfører en slik "plikt" for etaten også en rettighet for bruker?)

I kommentarene i høringsnotatet til § 10 står det bl.a. at ".....Planarbeidet etter ulike lover må koordineres, og det er neppe hensiktsmessig å utarbeide mer enn én individuell plan for hver enkelt tjenestemottaker. Dette betyr at nærmere regler for arbeids- og velferdskontorets individuelle planer må fastsettes av departementet under hensyn til de regler som allerede gjelder på dette området etter helse- og sosiallovgivningen."

En individuell plan etter § 10 første ledd vil kunne omhandle samtlige tjenester/tiltak fra arbeids- og velferdskontoret som den enkelte bruker har behov for, dvs. både "kommunale" tjenester og tjenester/tiltak fra den statlige arbeids- og velferdsetaten. Samtidig kan det gjenstå en mulig utfordring mht. hvem som skal ha ansvaret for samordning/koordinering av individuelle planer i de tilfeller brukeren samtidig både har behov for tjenester fra arbeids- og velferdskontoret og kommunale tjenester som ikke hører inn under kontoret. Dette vil f.eks. kunne gjelde når den individuelle planen er initiert av kommunehelsetjenesten, men også i de tilfeller hvor kun lovforslagets "minimum" (jf. § 8 annet ledd) av kommunale sosialtjenester (dvs. kun økonomisk stønad) blir lagt inn under arbeids- og velferdskontorets ansvarsområde.

§ 10 annet til fjerde ledd omhandler behovsvurdering av arbeidssøkere, og det foreslås at denne skal erstatte nåværende § 11 i arbeidsmarkedsloven, dvs. at bestemmelsen om behovsvurdering flyttes fra arbeidsmarkedsloven til den nye loven om arbeids- og velferdsforvaltningen. Retten til slik behovsvurdering er forbeholdt "registrerte arbeidssøkere". Av kommentarene i høringsnotatet fremgår det at "bestemmelsen fortsatt skal ha det samme faglige innhold som tidligere".

Lovforslagets § 10 har innledningsvis en bestemmelse om rett til individuell plan. Slike planer er som nevnt allerede rettighetsfestet i en rekke ulike lover, hvor faglig tema/innhold i planene nok vil være tilsvarende ulike. Også behovsvurdering jf. lovforslagets § 10 annet ledd (og arbeidsmarkedsloven § 11) bærer et visst preg av å være en slags "plan", og Aetat bruker p.t. betegnelsen "individuell serviceerklæring" om behovsvurderingsvedtaket. I lovforslagets § 10 tredje ledd nevnes dessuten

"handlingsplanlegging" som et mulig utfall av en behovsvurdering. Aetat betegner p.t. sine handlingsplaner som "individuelle handlingsplaner", men disse er ikke rettighetsfestet. Aetat opererer også med såkalte "avklaringsplaner".

At det finnes ulike typer "planer", både rettighetsfestede og ikke-rettighetsfestede, som betegnes med relativt like begreper/betegnelser, kan medføre uheldige forvekslinger. Det kan tilsi at det foretas en opprydning, i hvert fall mht begrepsbruken. Samtidig bør det vurderes nærmere om det egentlig er hensiktsmessig at kun en bestemt type plan ("individuell plan") rettighetsfestes og samtidig forbeholdes en avgrenset brukergruppe. Alternativt kunne alle individuelle brukere av NAV gis lovfestet rett til en "plan", men hvor planen skreddersys mht. innhold, kompleksitet og omfang i forhold til den enkelte brukers behov. Grunnlaget for planen vil vel da være en "behovsvurdering" som også vil kunne omfatte behov/bistand utover "arbeidsrettede" tjenester.

Det er Aetat sin oppfatning at innenfor rammen av NAV bør det skje en sammensmeltning av de ulike planene og det bør arbeides for å finne ett felles begrep som favner alle formål og brukergrupper. Ett felles begrep kan legge grunnen for en helhetlig brukertilnærming og et helhetlig tjenestetilbud.

Den planmessige rammen om tjenestetilbudet bør være fleksibel slik at den kan favne alt fra den enkleste behovsvurdering som alle nyregistrerte arbeidssøkere får, til handlingsplaner av mer kompleks karakter, eksempelvis lengre attføringsløp med eventuell involvering av flere parter slik som arbeidsgiver, kommunal boligmyndighet, behandlingsinstitusjoner etc.

Vi vil understreke at ved en slik samordning/sammensmelting av de eksisterende planbegreper vil en lovfestet rett til "individuell plan" også kunne være innholdsmessig identisk med, og dermed også dekke, det som p.t. er en lovfestet rett til "behovsvurdering" (individuell serviceerklæring) for arbeidssøkere (jf. arbeidsmarkedsloven § 11 og lovforslagets § 10). I arbeidsmarkedsloven § 11 (og lovforslagets § 10) står det bl.a. følgende om den nevnte behovsvurderingen: *".....Det skal angis hvilke virkemidler som kan være aktuelle og når disse antas å kunne tas i bruk....."* Det gir således god mening å betegne dette som en "plan".

Det vises for øvrig til forslag til lovtekst under pkt 4.5 nedenfor.

4.4 Krav til egenaktivitet og medvirkning

Den norske arbeidsmarkedsmodellen stiller aktivitetskrav til sine brukere. Erfaring viser at egenaktivitet er en viktig suksessfaktor i overgang til arbeid. Velferdsytelsene bør gi tydelige signaler om hva som kreves av den enkelte. Reglene bør eksplisitt stimulere til arbeid og aktivitet. I internasjonal sammenheng beskrives dette som en forutsetning for modellens suksess. Aetat mener at den nye etaten bør videreføre disse prinsippene.

Et av problemene i dagens forvaltning er at det ikke er god nok, eller tett nok, samhandling med brukeren i prosessen frem mot arbeid. Virkemidlene som står til rådighet kan inneholde elementer som ikke i tilstrekkelig grad premierer egenaktivitet. Basale endringer i virkemidlene tar tid å få på plass. Det er da viktig at loven om Ny Arbeids- og Velferdsforvaltning legger en grunnbjelke av forpliktelse på både etat og bruker.

Aetat viser til de tilsvarende bestemmelsene om brukerens plikt til å gi opplysninger og til å medvirke ved utredningen av egen trygdesak i forslaget til ftrl § 21-3. Ved å fastsette tilsvarende medvirknings- og aktivitetskrav i NAV-loven selv gir dette en god mulighet til å løfte frem alle de ulike brukergruppernes eget ansvar for egen fremtid. En slik bestemmelse kan gis følgende ordlyd:

"Bistand fra arbeids- og velferdskontoret gis under forutsetning av at brukeren selv aktivt medvirker til å oppnå formålet med bistanden, herunder gir nødvendige opplysninger ved utredning av egen sak, samt oppfyller eventuelle aktivitetskrav som stilles til bestemte brukergrupper."

Brukergrupper som bør pålegges aktiv medvirkning er alle som midlertidig er ute av arbeidslivet og hvor det vurderes bistand til arbeidsretting, kvalifisering og/eller arbeidssøking. Eksempelvis mottakere av sykepenger, rehabiliteringspenger, attføringspenger, dagpenger, foreløpig uførestønad, eventuelt uførepensjon, overgangsstønad, ventelønn, stønad under arbeidsmarkedstiltak (herunder ventestønad og introduksjonsloven) og sosialstønad til livsopphold.

En ny arbeids- og velferdsetat bør ta inn aktivitetskrav som en naturlig motytelse til det å motta tjenester etter loven. Det vises til omtalen i notatets kap. 4 og forslaget til lovens §§ 1, 4, 6 og 10. Et krav om at brukeren selv er aktiv i arbeidet med å skaffe seg jobb er et naturlig motstykke til lovens bestemmelser om tjenestetilbud og brukermedvirkning. Spesielt er dette naturlig å ta inn i tilknytning til bestemmelsen om behovsvurdering i forslagets § 10. Det bør likevel ikke stilles uberettigede krav til brukere der aktivitetskrav ikke fremstår som tjenlig.

Ved at krav om aktiv medvirkning ved avklaringen av egen sak og aktiv jobbsøking i arbeidssøkerperioden blir fastsatt i loven selv, oppnår vi at lov om arbeids- og velferdsforvaltningen gir et tydelig signal om hva som kreves av den enkelte for å motta tjenester etter loven. Mål og krav om aktivisering må framstå tydelig både overfor den enkelte bruker og arbeidsgiver, med konkrete sanksjonsregler hvis dette ikke følges opp.

Dagens lovregulering, der aktivitetskrav er tatt inn i de enkelte materielle reglene, gjør at aktivitetskravet blir lite synlig for brukerne. Det er heller ikke tydelig regulert i alle sammenhenger der det ville vært naturlig å gjøre dette. Den beste løsning får en ved å gi en generell bestemmelse om plikt til egenaktivitet som favner om alle grupper som skal tilbake i arbeid. Dette kan gjøres ved å integrere plikten til aktivitet og medvirkning i en egen bestemmelse om service, tjenestetilbud, krav om rettigheter, se forslag til lovtekst i pkt 4.5 nedenfor.

4.5 Forslag til lovtekst

"§ 10 Samarbeid med brukeren, behovsavklaring og individuell plan

Arbeids- og velferdskontoret skal tidligst mulig avklare brukerens helhetlige behov. Den som har behov for langvarige og koordinerte tjenester, søker arbeid, eller kan ha mulighet for fremtidig yrkesdeltakelse, har rett til å få utarbeidet individuell plan. I planen skal det angis hvilke virkemidler som kan være aktuelle og når disse antas å kunne tas i bruk. Planen skal utformes i samarbeid med brukeren. Arbeids- og velferdskontoret skal samarbeide med andre tjenesteytere om planen for å bidra til et helhetlig tilbud for den det gjelder. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvem som skal ha rett til individuell plan og om planens innhold.

For brukere som kan forventes å ha muligheter på arbeidsmarkedet skal det vurderes om bistand utover arbeids- og velferdskontorets ordinære formidlings- og oppfølgingsbistand anses nødvendig og hensiktsmessig. Ved vurderingen skal blant annet søkerens helse, alder og ledighetsperiode sett i forhold til situasjonen på arbeidsmarkedet tas i betraktning. Slik bistand kan blant annet omfatte virkemidler som veiledning, avklaring, handlingsplanlegging eller kvalifisering.

Bistand fra arbeids- og velferdskontoret gis under forutsetning av at brukeren selv aktivt medvirker til å oppnå formålet med bistanden, herunder gir nødvendige opplysninger ved utredning av egen sak, samt oppfyller eventuelle aktivitetskrav som stilles til bestemte brukergrupper."

4.6 Klageadgang

4.6.1 Klage over individuelle planer

Høringsnotatet inneholder ikke spesielle regler om klageprosedyre i forhold til "individuell plan" og "behovsvurdering". Behovsvurdering er kun foreslått hjemlet i § 10 i NAV-loven. Dersom NAV-loven ikke har egne klageregler vil det være forvaltningslovens generelle regler som gjelder ved klage over behovsvurderingsvedtak. Forvaltningslovens klagefrist er 3 uker, mens den generell fristen er 6 uker i arbeidsmarkedsloven og folketrygdloven, jf. arbm § 17 og ftrl § 21-12. Dette kan synes inkonsistent, spesielt dersom flyttingen av bestemmelsen fra arbeidsmarkedsloven til NAV-loven ikke er ment å skulle påvirke det faglige innholdet i bestemmelsen. Bør det tas lovtekniske grep slik at også klage over behovsvurdering får samme frist som de tjenester fra arbeids- og velferdsetaten som er hjemlet i hhv. arbeidsmarkedsloven og folketrygdloven?

Vi viser også til at klagefrister mm er ulike etter f.eks. sosialtjenesteloven og arbeidsmarkedsloven/folketrygdloven. Samtidig kan hensynet til bruker tilsi at den som ønsker å klage på en individuell plan (f.eks. mht. innhold, oppfølging eller endring) så langt mulig bør kunne forholde seg til ett klageregime. Hvilken klageadgang og -prosedyre som gjelder bør uansett fremgå klart av lovgivningen.

4.6.2 Klage etter folketrygdloven

Det fremgår av St.prp. nr. 46 (2004-2005) punkt 7.6 at klage- og ankesystemet fortsatt skal følge et tosporet system; et system for den statlige arbeids- og velferdsetaten og et system for den kommunale sosialtjenesten. I høringsnotatet legges det i punkt 4.1.2.2 vekt på at det bør etableres et *felles og enhetlig* system for klagebehandling i den nye statsetaten, og at "dette må ses i sammenheng med organiseringen av mellomnivå (regionale organer/fylkesorganer) i den nye statsetaten". Aetat ser det som viktig at det nye direktoratet står mest mulig fritt til å organisere arbeidet med klage- og ankesaker. Det synes derfor som NAV-loven går for langt i å legge en forutsetning i retning av at dette arbeidet skal legges til et "mellomnivå". Det bør være åpning for å organisere denne typen arbeid helt eller delvis på riksplan, uavhengig om den nye statsetaten organiseres med mellomnivå eller ikke. Aetat ønsker derfor at også alternativet "sentrale organer" ivaretas ved beskrivelsen av den nye statsetatens organisering.

Aetat behandler i dag klage- og ankesaker i en landsomfattende enhet. Dette har gitt bidrag til en mest mulig enhetlig og effektiv forvaltning i form av, kompetanse og kvalitet, likebehandling og rettsikkerhet, effektiv ressursutnyttelse og stordriftsfordeler.

Departementet har foreslått at folketrygdloven § 21-12 skal regulere klage- og ankebehandling i trygdesaker. Aetat bemerker at forslaget til folketrygdloven § 21-12 slik det fremkommer på side 59 er forskjellig utformet enn slik det fremkommer på side 79. Av begge forslagenes første ledd fremgår det imidlertid at vedtak kan påklages til det forvaltningsorgan som er "nærmest overordnet" det forvaltningsorgan som har gjort vedtaket. Av hensyn til organisatorisk frihet foreslår Aetat at det i forslaget til § 21-12 første ledd annet punktum tilføyes "*... eller overordnet klageorgan som er særskilt opprettet av Arbeids- og velferdsdirektoratet.*" Alternativt kan "nærmest" i folketrygdloven § 21-12 første ledd tas bort, slik at bestemmelsen da kun gir anvisning på behandling i "overordnet forvaltningsorgan". Dette vil sikre en to-instansbehandling, samtidig som hensynet til den nye statsetatens frihet til å organisere seg selv vil ivaretas.

For å sikre muligheten for en eller flere særskilte klageorganer på områder utenfor folketrygdloven, uavhengig om arbeids- og velferdsetaten blir organisert med et mellomnivå eller ikke, må det også gjøres tilsvarende endringer i aktuelle lover, herunder arbeidsmarkedsloven.

5 Taushetsplikt og personvern

Etter Aetats oppfatning er det et faktum at en sammenslåing av to statsetater og lovfesting av tettere samarbeid med kommunene på arbeids- og velferdsområdet i et felles arbeids- og velferdskontor, vil føre til en større utveksling av personopplysninger internt i statsetaten og mellom statsetaten og kommunene. Personopplysninger om den enkelte vil derfor gjøres kjent for flere saksbehandlere i de aktuelle organene, sammenliknet med i dag. Samordningen vil altså føre til et større press på grensene for taushetsplikt og vil reise betydelige personvernmessige utfordringer.

Dette er samtidig en reform som innføres av hensyn til brukerne og forslaget har bred politisk støtte.

Aetat er derfor svært opptatt av at vanskelige problemstillinger på dette området utredes grundig, slik at ikke problemstillinger skyves nedover i systemet. Vi er videre svært opptatt av at det lages en lovramme som ivaretar forholdet til taushetsplikt og personvern, samtidig som det skal åpne for at den nye arbeids- og velferdsforvaltningen faktisk fremstår som mer samordnet, slik at formålet med reformen kan oppnås. En svært viktig del er her den grunnleggende forutsetning at det foreslåtte arbeids- og velferdskontoret faktisk skal fremstå for brukeren som én enhet. Etter vår oppfatning krever dette en stor grad av fleksibilitet og effektivitet innad i arbeids- og velferdskontoret. Samtidig er det forutsatt at andre deler av "førstelinjen", så som felles call-/kundesenter og internettløsninger, også skal kunne betjene brukere av de statlige og kommunale tjenester og ytelser. En viktig konklusjon fra vår side er her at samtykke ikke kan legges til grunn for samordningen og det øvrige arbeidet som skal gjøres i førstelinjen.

Aetat er av den oppfatning at departementet i høringsnotatet med tilhørende lovutkast i for stor grad baserer seg på eksisterende lovgivning knyttet til taushetsplikt og utveksling av opplysninger, i stedet for en mer eksplisitt erkjennelse av at samordningen er noe nytt, noe som krever en mer enhetlig og direkte regulering av taushetsplikten. Videre mener vi at hensynet til personopplysningsloven ikke godt nok er ivare tatt i den nye loven. Bl.a. er en felles formålsangivelse for arbeids- og velferdskontoret ikke knyttet opp mot personopplysningsloven § 11 og departementet blir derfor uklare på om samtykke skal benyttes som vilkår for behandling opplysninger. Etter vår mening legges det også i for stor grad opp til at avtalene mellom arbeids- og velferdsetaten og den enkelte kommune skal ivareta de krav som stilles i personopplysningsloven.

Nedenfor følger utdypende kommentarer og enkelte konkrete forslag.

5.1 Kommentarer til utkastets bestemmelser om taushetsplikt, samt forslag til endringer

5.1.1 Taushetsplikten for Arbeids og velferdsetaten

Taushetsplikten for Arbeids og velferdsetaten er regulert i lovutkastets § 7 og til en viss grad av § 11. I tillegg kommer forvaltningslovens regler.

I § 7 første ledd bør "... etter denne loven..." fjernes. Bestemmelsen skal dekke hele arbeids- og velferdsetatens virksomhet uavhengig av hvilken lov som oppgaven er knyttet til. Det blir derfor muligens misvisende og unødvendig å ha med tilføyselsen "etter denne loven".

I § 7 femte ledd første punktum gis departementet fullmakt til å gi visse unntak fra taushetsplikten overfor offentlige myndigheter. I dag er Rikstrygdeverket gitt denne fullmakten. Vi kan ikke se at det er grunn til å endre dagens løsning med fullmakt på direktoratsnivå, slik at "Departementet" erstattes med "Arbeids- og velferdsdirektoratet", I § 7 femte ledd annet punktum står det følgende: "Dette gjelder likevel ikke opplysninger om rase, politisk eller religiøs oppfatning, helseforhold, misbruk av

rusmidler, eller seksuelle forhold. "Her bør begrepet "rase" fjernes og erstattes med "rasemessig eller etnisk bakgrunn" som er den formuleringen som benyttes i personopplysningsloven § 2 nr. 8 bokstav a.

Se nedenfor vedrørende kommentarer til § 11.

5.1.2 Taushetsplikten for Arbeids og velferdskontoret, samt andre deler av "førstelinjen"
Taushetsplikten og muligheten for innhenting av opplysninger i Arbeids- og velferds**kontoret** reguleres så vidt vi kan skjønne både av ny lovs §§ 7, 11 og 12, sosialtjenesteloven §§ 8-5 og 8-8, arbeidsmarkedsloven § 19 og folketrygdloven § 21-5 . I tillegg kommer forvaltningslovens regler.

Utgangspunktet her er at to separate forvaltningsorganer skal danne et felles kontor basert på et felles formål og konkret inngåtte avtaler.

Departementet viser i sin gjennomgang av dagens regelverk at det er vide muligheter til samarbeid mellom organene. Departementet slutter dermed at den foreslåtte arbeids- og velferdsforvaltningen langt på vei kan operere tilfredsstillende innenfor de gjeldende regler. Likevel skal lovutkastets § 12 "fjerne enhver tvil". Aetat ønsker ikke å problematisere nærmere spørsmålet om dagens regelverk rettslig sett vil være holdbart for en ny arbeids- og velferdsforvaltning, med nye former for samarbeid og nye arbeidsprosesser som ønsket resultat.

Etter vår mening er det uansett avgjørende og en grunnleggende forutsetning for reformen at arbeids- og velferdskontoret og resten av førstelinjen kan fremstå enhetlig overfor brukerne og samtidig sikre en fleksibel og effektiv intern arbeidsordning. I forhold til dette vil bare det at ansettelsesforholdet avgjør hvilke taushetspliktsregler som skal gjelde være forstyrrende. Dette vil føre til usikkerhet og utrygghet blant de ansatte – som får beskjed om å arbeide på en ny måte, men med ulike grunnlag for adgangen til utveksling av opplysninger. Erfaringsmessig er det komplisert for saksbehandler å forholde seg til flere regelsett samtidig. Vi stiller derfor spørsmål om dette vil være håndterbart i praksis. Dette tilsier at alle regler for taushetsplikt og innhenting av opplysninger bør være uttømmende regulert i ny lov om arbeids- og velferdsforvaltningen.

Med § 12 gjør departementet i realiteten arbeids- og velferdskontoret til ett organ, med hensyn til taushetsplikten, men uten å si det i loven. Dette er lite forutsigbart både for brukere og ansatte.

Problemstillingene som er redegjort for over viser kompleksiteten i reglene om taushetsplikt slik lovforslaget nå fremstår. Vi vil i det følgende foreslå noen endringer i lovteksten som etter vår oppfatning vil gjøre reglene enklere å forstå og praktisere. Tanken er at det enkelte arbeids- og velferdskontor i forhold til reglene om taushetsplikt anses som **ett organ** og at dette slås fast i lovteksten. Kontoret få dermed ett regelsett å forholde seg til når det gjelder den interne samhandlingen i stedet for de sju nevnte paragrafene ovenfor.

Etter vår vurdering fører som nevnt ovenfor gjeldende utkast §§ 7 og 12 til at adgangen til utveksling *i sum* blir som internt i ett organ, og dermed medfører vårt forslag i utgangspunktet ingen utvidelse av adgangen til utveksling av opplysninger enn det som følger av utkastet. I tilfeller der det avtales at andre av kommunenes tjenester enn sosialtjenesten skal være en del av arbeids- og velferdskontoret vil forslaget imidlertid føre til en utvidelse. For å forhindre en for vid grense for taushetsplikten er det derfor viktig å begrense i loven hvilke kommunale tjenester som skal inngå i kontoret. Det kan for eksempel spørres om det er forsvarlig at bl.a. rusmiddelomsorg skal inngå i arbeids- og velferdskontoret. Se nærmere i kap. 3 om kommentarer knyttet til hvilke kommunale tjenester som bør kunne inngå i kontoret. I høringsnotatets merknad til § 8 er det videre

uttalt at mye kan tale for at arbeids- og velferdskontoret skal anses som ett organ i forhold til offentlighetsloven. Vårt forslag forenkler og fastslår dette i klartekst i forhold til reglene om taushetsplikt. Aetat mener dette må være det mest ryddige og forutsigbare, både for brukerne og de ansatte på kontoret.

Samtidig er det viktig å sikre at den resterende førstelinjen i arbeids- og velferdsforvaltningen sikres en ryddig og klar adgang til å samarbeide og utveksle opplysninger med det lovfestede arbeids- og velferdskontoret. Reglene om taushetsplikt må derfor her utvides i forhold til departementets forslag.

I tillegg foreslår vi at systematikken bedres ved at kapittel 2 kun omhandler arbeids- og velferdsetaten som sådan og kapittel 3 kun omhandler arbeids- og velferdskontorene og evt. andre deler av "førstelinjen".

5.1.3 Aetats forslag til bestemmelser omkring taushetsplikt

- i) § 7 gjelder (fortsatt) arbeids- og velferdsetatens taushetsplikt. (Se imidlertid våre kommentarer til denne bestemmelsen ovenfor). Ordlyd i § 7 etter våre endringsforslag:

"§ 7 Taushetsplikt

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for arbeids- og velferdsetaten har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§13 til 13 e. Overtredelse straffes etter straffeloven § 121.

Taushetsplikten gjelder også fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bosted og arbeidssted.

Taushetsplikten i annet ledd er ikke til hinder for at opplysninger om en person brukes som ledd i formidling av arbeid eller ved gjennomføring av arbeidsmarkedstiltak.

Opplysninger til andre forvaltningsorganer, se forvaltningsloven § 13 b nr. 5 og 6, kan gis bare når det er nødvendig for å fremme arbeids- og velferdsetatens oppgaver eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade på noens helse. En brukerkontakt som nevnt i folketrygdlovens § 15-12 femte ledd, kan få oppgitt navn og adresse på enslige forsørgere som mottar overgangsstønad innenfor brukerkontaktens virkeområde, uten hinder av taushetsplikten.

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan bestemme at opplysninger kan utleveres til offentlige myndigheter uten hinder av taushetsplikten når det er godtgjort at opplysningene er nødvendige for at disse myndighetene skal kunne løse pålagte offentlige oppgaver. Dette gjelder likevel ikke opplysninger om rasemessig eller etnisk bakgrunn, politisk eller religiøs oppfatning, helseforhold, misbruk av rusmidler, eller seksuelle forhold.

Taushetsplikten etter første og andre ledd skal ikke være til hinder for utveksling av informasjon (samordning) som forutsatt i lov om Oppgaveregisteret."

- ii) Vårt forslag er at ny § 11 fastslår at det enkelte arbeids- og velferdskontor i forhold til reglene om taushetsplikt skal anses som ett organ. Utkastets § 12 vil med den foreslåtte ordlyd derfor bli være overflødig i forhold til samhandlingen innad i kontoret, jf. forvaltningslovens § 13 b nr. 3. § 7 vil gjelde tilsvarende for alle ansatte ved arbeids- og velferdskontoret, med tilføyelser som fremgår i sosialtjenesteloven § 8-8. Som ny § 11A tilføyes en omarbeidet versjon av

utkastets § 12 som også gjøres gjeldende for enheter/ansatte i arbeids- og velferdsforvaltningen som ikke er en del av det lovfestede arbeids- og velferdskontoret. Dette vil sikre at disse enhetene, for eksempel felles call-/kundesentere, kan fremstå som en integrert del av førstelinjen, med for eksempel tilgang på felles informasjonssystem – "Personkortet". Dette vil også sikre nødvendig samarbeid mellom det enkelte arbeids- og velferdskontor. Forslag til ordlyd i ny §§ 11 og 11A:

"§ 11 Taushetsplikt

I forhold til reglene om taushetsplikt skal det enkelte arbeids- og velferdskontor anses som ett organ

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for arbeids- og velferdskontoret har taushetsplikt i medhold av § 7 i denne loven.

Opplysning om en brukers oppholdssted kan likevel gis når det er klart at det ikke vil skade tilliten til arbeids- og velferdskontoret å gi slik opplysning.

Dersom et barns interesser tilsier det, kan fylkesmannen eller departementet bestemme at opplysninger skal være undergitt taushetsplikt, selv om foreldrene har samtykket i at de gjøres kjent."

"§11A Samhandling internt i arbeids- og velferdsforvaltningen

Taushetsplikt i medhold av denne loven er ikke til hinder for at opplysninger gjøres tilgjengelig for øvrige ansatte i arbeids- og velferdsforvaltningen for å kunne gjennomføre målsetningene med denne loven, herunder gjenbruk av allerede innhentede opplysninger dersom opplysningene er nødvendige og relevante for behandling eller kontroll av den aktuelle ytelse."

- iii) Utkastets § 11 blir ny § 12 og endres ved at "arbeids- og velferdsetaten" erstattes med "arbeids- og velferdsforvaltningen" og vil gjelde for samarbeid mellom arbeids- og velferdsetaten/arbeids- og velferdskontoret og de deler av sosialtjenesten som ikke er en del av arbeids- og velferdskontoret. Det kan evt vurderes å presisere i lovteksten at bestemmelsen gjelder for gjensidig bistand mellom organene **utenfor** samarbeidet som omfattes av arbeids- og velferdsloven. Forslag til ny § 12 (endret versjon av § 11, endringer uthevet):

"§ 12 Gjensidig bistand mellom arbeids- og velferdsforvaltning og sosialtjenesten

Arbeids- og velferdsforvaltningen skal gi sosialtjenesten bistand i klientsaker.

Arbeids- og velferdsforvaltningen skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som bør føre til tiltak fra sosialtjenestens side, og skal av eget tiltak gi sosialtjenesten opplysninger om slike forhold. Opplysninger kan bare gis etter samtykke fra klienten eller med hjemmel i lov.

Opplysninger om stønadssaker, ytelsessaker og arbeidsforhold kan gis uten hinder av taushetsplikt.

Arbeids- og velferdsforvaltningens plikter etter paragrafen her gjelder tilsvarende i forhold til kommunenes virksomhet etter lov 6. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere.

Sosialtjenesten plikter å gi opplysninger og bistand og avgi uttalelser til arbeids- og velferdsforvaltningen uten hinder av taushetsplikt, jf. folketrygdloven § 21-5 og arbeidsmarkedsloven § 19."

5.1.4 Andre kommentarer til departementets utkast – forutsatt at vårt forslag ikke gjennomføres

- §12 bør benevnes med "Taushetsplikt for arbeids og velferdskontoret" og ikke "Behandling av personopplysninger", som er misvisende, jf. at dette er begreper som er knyttet til personopplysningsloven
- Forholdet mellom § 11 og § 12 fremstår som uklart
- § 12 regulerer arbeids- og velferdetatens og sosialtjenestens taushetsplikt. Det er samtidig åpnet for stor frihet mht. hvilke deler av kommunenes oppgaver som skal ligge innenfor arbeid- og velferdskontorene. Hvis f.eks. introduksjonslovens oppgaver legges til kontoret vil § 12 ikke gjelde, noe som fører til en ulik regulering av taushetsplikten innad i kontoret.

5.2 Forholdet til personopplysningsloven

5.2.1 Generelt

Aetat er av den oppfatning at personopplysningsloven griper inn på flere områder av organiseringen/lovfestingen av den nye etaten og de planlagte førstelinjekontorene. Forholdet til personopplysningsloven er imidlertid etter vår oppfatning ikke nok drøftet i høringsnotatet.

Videre vil vi påpeke at departementet etter vår mening ikke får frem det faktum at det kun er ett forsøk som har søkt om konsesjon, Verdal, og at driften innenfor konsesjonen ennå ikke er i gang. Dette er også så vidt vi kjenner til det eneste forsøket som systematisk har arbeidet med personvernspørsmålet. *Det er derfor begrenset hvor mye vekt man kan legge på erfaringene fra forsøkene på dette området.*

Aetat er svært opptatt av at vanskelige problemstillinger på dette området utredes grundig, slik at ikke problemstillinger skyves nedover i systemet. Vi er videre svært opptatt av at det lages en lovramme som ivaretar forholdet til personvernet, samtidig som det skal åpne for at arbeids- og velferdskontoret faktisk skal kunne fremstå som én enhet, med de krav til fleksibilitet og effektivitet dette medfører.

Aetat ønsker derfor å fremheve enkelte punkter som vi mener må belyses klarere:

5.2.2 Bruk av samtykke

Departementet legger til grunn at arbeids- og velferdskontorene "fortsatt må basere behandlingen av personopplysninger i stor grad på samtykke og faglige og etiske normer".

I dag er samtykke som grunnlag for behandling av personopplysninger på visse områder innført i forsøksprosjektet i Verdal – fordi det her er snakk om en samordning mellom tre etater, med ulike virkemidler og uten felles lovformål. Hjemmel til behandlingen av personopplysninger i forsøket er derfor delvis basert på samtykke fra brukerne, jf. personopplysningsloven §§ 8 og 9. Samtykke i Verdal er innført også for at opplysninger samlet inn til ett formål, senere kan brukes til et annet formål, jf. personopplysningsloven § 11 første ledd bokstav c).

Et samtykke er imidlertid ikke gyldig etter loven dersom det ikke er frivillig. Samtykke som grunnlag for behandlingen kan benyttes i det nevnte prosjektet fordi brukerne er gitt et reell valgmulighet, nemlig å benytte de respektive kontorene i nabokommunen.

I et arbeids- og velferdskontor vil ikke brukerne ha noe slikt alternativ. Her sier loven at brukerne skal forholde seg til ett, samordnet kontor. Departementet sier selv at lovforslaget gir tilstrekkelig lovhjemmel, jf. pol §§ 8 og 9 til å behandle personopplysninger. Det må etter vårt skjønn også forutsettes at kontoret i loven gis ett felles formål (se mer om dette nedenfor), slik at det ikke vil være grunn til å operere med samtykke for å benytte allerede inngitte opplysninger, jf. § 11 første ledd bokstav b) og c).

Aetat ønsker derfor at departementets uttalelse som siteres ovenfor ikke videreføres i lovproposisjonen. Dersom det er slik at departementet likevel legger opp til at behandling av personopplysninger og samhandling i arbeids- og velferdsforvaltningen i stor grad skal baseres på samtykke ønsker Aetat at det redegjøres nærmere for hvilke realitet dette vil ha for bruk av saksbehandlingssystemer og den forutsatte samhandlingen internt i arbeids- og velferdsforvaltningen.

5.2.3 Behandlingsansvarlig

Begrepet "behandlingsansvarlig" defineres i personopplysningsloven § 2 nr. 4: "den som bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke hjelpemidler som skal brukes"

I forarbeidene heter det at "der den behandlingsansvarlige er en juridisk person, vil den juridiske personen representert ved dens ledelse være behandlingsansvarlig." Videre heter det at "det bare [er] subjekter som har sivilprosessuell partsevne - dvs den som kan opptre som saksøkt i en tvist for domstolene - som kan være behandlingsansvarlig."

Med dette som utgangspunkt er Aetat sterkt i tvil om det er rettslig adgang til å overlate plasseringen av behandlingsansvaret til den enkelte avtale og da til det enkelte kontor, slik som departementet legger opp til. I henhold til lovutkastets § 13 vil etter vår vurdering behandlingsansvaret for behandlinger av personopplysninger i Arbeids- og velferdsstaten ligge til Arbeids- og velferdsdirektoratet v/ øverste leder. Den daglige ivaretagelse av ansvaret kan imidlertid delegeres, uten at dette fratar direktøren ansvaret.

I og med at Arbeids- og velferdskontoret skal behandle personopplysninger også innenfor kommunale tjenester vil etter det vi kan skjønne behandlingsansvaret på dette området ligge til kommunens øverste ledelse. Også her kan det skje en delegasjon av det daglige ansvar.

Slik vi ser det blir sannsynligvis det korrekte i henhold til personopplysningsloven at behandlingsansvaret legges til ledelsen for Arbeids- og velferdsdirektoratet og kommunene. Personopplysningsloven åpner så vidt vi kan forstå for et slikt delt ansvar. Det daglige ansvar kan deretter delegeres, typisk til lederen(e) for Arbeids- og velferdskontoret.

Samtidig anbefales det likevel i forarbeidene til personopplysningsloven at man bør tilstrebe å plassere behandlingsansvaret i ett og samme organ. I denne sammenheng vil det gjerne være naturlig å plassere behandlingsansvaret der man har den daglige og mest omfattende befattningen med personopplysningene. En løsning kan derfor muligens være å lovfeste at Arbeids- og velferdsdirektoratet har behandlingsansvaret alene, men der det daglige ansvar kan delegeres, jf. ovenfor.

5.2.4 Felles formål

Adgangen til behandling av personopplysninger er i personopplysningsloven sterkt knyttet til formålet med den behandlingsansvarliges virksomhet, jf. her særlig pol. § 11 første ledd b) om at personopplysningene "bare nyttes til uttrykkelig angitte formål som

er saklig begrunnet i den behandlingsansvarliges virksomhet" og at bruk utover dette formålet krever samtykke, jf. bokstav c).

En del av kjernen i reformen er at arbeids- og velferdskontorene skal kunne fremstå overfor brukeren som ett kontor og dermed møte brukeren som én enhet. Dette er forsøkt løst gjennom lovformålet i § 1 og bestemmelser om organisering, delegasjon og samarbeid med brukeren, jf. §§ 8, 9 og 10. Departementet har i høringsnotatet forutsatt at lovhjemlene gir rettslig grunnlag for behandling av personopplysningene, jf. pol §§ 8 og 9. Departementet har imidlertid ikke berørt pol § 11 i forhold til om lovutkastet gir et tilstrekkelig felles "uttrykkelig formål". For Aetat vil det være vesentlig at loven sikrer dette, slik at arbeids- og velferdskontoret ikke stadig må vurdere om behandlingen av opplysningene er innenfor formålet, og om det må innhentes evt. samtykke for videre bruk, jf. også ovenfor. Dette er bl.a. svært viktig for en håndterlig innretning av saksbehandlingssystemene, knyttet til tilgang og innsyn.

Vår oppfatning er at det kan diskuteres om loven tydelig nok gir et slikt "uttrykkelig formål". Dette henger sammen med at det fortsatt vil gjelde egne særlover knyttet til virkemiddel og ytelser, som ikke på samme måte er utformet med tanke på en felles tilnærming til brukeren. Det må derfor tydeligere inn i lovutkastet og/eller i kommentarene til formålsbestemmelsen at et av formålene med kontoret er å vurdere brukerens behov for et sett av virkemidler/ytelser innenfor arbeids- og velferdsetatens ansvarsområde, samt innenfor utvalgte deler av kommunens velferdstjenester. Alternativet er at det gjøres endringer i den enkelte særlovs formålsinnretning. Det ligger i dette at vi mener at loven i større grad må gi rammene for hvilke tjenester fra kommunene som skal kunne innlemmes i et arbeids- og velferdskontor og at dette må være tjenester som har en saklig tilknytning til arbeids- og velferdsetatens tjenestespekter. Se mer nedenfor om innholdet av avtalene.

5.2.5 Bruk av avtaler

Departementet legger opp til at svært mye av samhandlingen, ansvarsdelingen, styringen, tjenestespekteret, og ivaretagelse av personvern hensyn skal reguleres av den avtale som skal inngås mellom arbeids- og velferdsetaten og den enkelte kommune. Behandlingsansvaret skal plasseres i avtalene, jf. ovenfor, og vi forstår det slik at også internkontrollsystemer for det enkelte kontor skal utarbeides og være en del av avtalen.

Aetat er usikre på om det er lovlig i forhold til personopplysningsloven å overlate så mye til lokale avtaler. Selv om det for eksempel kan utarbeides standarder for et internkontrollsystem som skal brukes i det enkelte kontor, vil det ikke ligge noen juridisk binding i dette fordi den enkelte kommune er et eget rettslig subjekt, som for eksempel ikke er bundet av en rammeavtale med Kommunenes Sentralforbund. Satt på spissen kan det da tenkes at det utarbeides over 400 ulike internkontrollsystem. Selv om dette ikke nok blir realiteten, åpner en slik løs forankring av viktige personvernforhold for usikkerhet og manglende oversikt som neppe er uproblematisk i forhold til personopplysningsloven.

Videre legges det opp til en helt fri tilknytning til kommunale tjenester, utover at ansvaret for sosialtjenestelovens kap. 5 skal ivaretas. Her kan det tenkes alt fra minimumsløsninger til et vidt spekter av kommunale tjenester som går langt utover et mulig tenkt felles formål, jf. ovenfor. En slik løs forankring i loven av hvilke kommunale tjenester som skal være en del av arbeids- og velferdskontoret vil føre til en rekke utfordringer knyttet til:

- Grensesnitt mellom den statlige etatens it-systemer og kommunale it-systemer
- Regulering av tilgangskontroll
- Vanskelig å forsvare at kontorets tjenester kan sies å ha samme formål, noe som vil føre til uklarhet rundt bruk av evt. samtykke.
- Uklarheter omkring taushetsplikten innad i kontoret.

Vårt utgangspunkt er derfor at loven, evt. i tilhørende forskrifter, klarere gir rammene for hvilke tjenester fra kommunene som skal legges inn i selve "Arbeids- og velferdskontoret". Disse tjenestene skal ha en klar sammenheng med de tjenester som tilbys fra arbeids- og velferdsetaten, slik at det er mulig å forankre kontorets arbeid innenfor et felles formål, jf. ovenfor. Eventuelle andre tjenester fra kommunen som det er hensiktsmessig å plassere sammen med arbeids- og velferdskontoret blir da kun samlokalisert, og anses ikke som en del av "kontoret".

Med et begrenset antall hovedtilknytninger, eller lokalkontorsmodeller kan det sentralt utarbeides internkontrollsystem knyttet til modeller. Dette sikrer da en bedre forutsigbarhet som igjen gir større trygghet for at personvernet ivaretas. Videre vil dette gi større muligheter for standardiserte løsninger knyttet til grensesnitt mellom de statlige og kommunale it-systemer, samt regulering av tilgangskontroll til systemene.

5.2.6 Felles saksbehandlingssystem

Dagens to statlige etater og kommunene er i dag forutsatt å ha hjemmel til å behandle sensitive personopplysninger, uten å ha egen konsesjon, jf. personopplysningsloven § 33 fjerde ledd.

Dette er også forutsatt i departementets høringsnotat vil gjelde for den fremtidige arbeids- og velferdsforvaltningen.

Aetat ønsker at dette klarere presiseres i denne loven, fordi det er her samordningen mellom etatene reguleres. Konkret bør presiseringen knyttes opp til adgangen til å ha ett felles saksbehandlingssystem/personregister.

Aetats forslag:

"§ x Personregister

"Arbeids- og velferdsetaten og den enkelte kommune, som har inngått avtale om opprettelse av et arbeids- og velferdskontor, jf. §§ 8 og 9, skal kunne registrere brukere og nødvendige personopplysninger i ett eller flere personregistre. Personregistrene skal kunne benyttes til behandling av personopplysninger i forbindelse med håndhevelsen av denne loven og de lover som ligger inn under arbeids- og velferdsforvaltningens ansvarsområde."

6 Andre kommentarer

6.1 Begrepsbruk

Som påpekt i kap. 3 bør det differensieres mellom "førstelinje" og "lokalkontor"/"arbeids- og velferdskontor". Med lokalkontor/arbeids- og velferdskontor forstår Aetat det fysiske kontoret i hver kommune. Førstelinje rommer noe mer enn det fysiske kontoret. Det dekker også andre kontaktpunkter mot brukeren.

Unngå bruk av klient (eks. s. 18). Selv om "klient" ofte benyttes i sosialsektorens terminologi, vil 'bruker' være et mer forenende og nøytralt begrep.

6.2 Sikkerhet og beredskap

Aetat mener at den nye etatens ansvar for arbeids- og velferdsberedskap må synliggjøres i den nye loven. Dette er bare delvis ivaretatt i høringsnotatet. Den nye etatens operativt ansvar for arbeidskraftberedskap innen totalforsvaret er eksempelvis utelatt. Bestemmelsen om planplikt for beredskap er en ren videreføring av folketrygdloven § 25-16. Det er kun gjort navneendringer.

Arbeidskraftberedskap er forankret i beredskapsloven § 3 og forsyningsloven. Iht. mobiliseringsforskriften har Aetat... *"ansvaret for å fordele landets disponible sivile arbeidskraft ved mobilisering og i krig, og i fredstid å forestå aktuelle planleggings- og reguleringstiltak i denne forbindelse"*.

Dette var også behandlet i forbindelse med. Sårbarhetsmeldingen (Stm. 17 2002): "Under krise og krig skal Aetat gjennomføre regulering av arbeidsmarkedet med sikte på å dekke samfunnsprioriterte virksomheter og næringer med den arbeidskraft som til enhver tid er påkrevet... Under kriser i fred skal Aetat ...bistå med sivil arbeidskraft ved bruk av registrerte arbeidsledige og frivillige som melder seg til Aetat. ... Aetat har ansvaret for å utvikle og opprettholde systemer for kartlegging av samfunnsviktige bedrifter".

NAV innebærer ingen endringer i forhold til. totalforsvar og norsk sikkerhetspolitikk. Ansvaret for arbeidskraftberedskap hører da naturlig inn under NAV-lovens § 14, 1. ledd. Nedenfor følger forslag til lovtekst. Vårt endringsforslag er kursivert.

"§ 14 Planplikt for beredskap i arbeids- og velferdsforvaltningen (arbeids- og velferdsetaten)

Arbeids- og velferdsdirektoratet skal sikre arbeidskraftbehovet til samfunnsviktige virksomheter ved krise eller krig, samt opprettholde systemer for kartlegging av samfunnsviktige bedrifter og deres behov.

Arbeids- og velferdsdirektoratet skal påse at det utarbeides beredskapsplaner for å sikre virksomheten i etaten ved krise i fred eller krig. Planene skal inneholde krav til opprettholdelse av driftssikkerhet for behandling av krav om ytelser og for utbetaling, til lagring av materiell og utstyr, og til øvelser og opplæring av personell.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har ansvaret for å samordne tiltak etter første ledd med berørte organer for å sikre behandling og utbetaling av ytelser som utbetales gjennom arbeids- og velferdsetaten.

Arbeids- og velferdsdirektoratet skal påse at avtaler med leverandører av varer og tjenester inneholder krav til leveringsdyktighet og informasjonssikkerhet ved kriser i freds- og krigstid."

6.3 Tvisteløsningsmekanisme i forbindelse med daglig drift av arbeids- og velferdskontoret

§ 9 Samarbeid og oppgavedeling

§ 9 fjerde ledd har følgende ordlyd:

"Blir partene ikke enige fastsettes bestemmelser om arbeids- og velferdskontoret av departementet."

Denne bestemmelsen gjelder kun avtalen i forbindelse med selve etableringen av det lokale arbeids- og velferdskontoret, jf. også kommentarene til bestemmelsen under punkt 4.2.3 i høringsnotatet. Aetat stiller spørsmål ved om det vil være behov for en lovbestemmelse vedrørende myndighet til å treffe avgjørelse dersom det senere i forbindelse med den løpende drift/administrasjon/tjenesteyting på kontoret oppstår situasjoner hvor kommunen og statsetaten ikke klarer å bli enige. Konflikter/uenighet vil kunne oppstå både i forhold til konkrete saker og med hensyn til tolkning av avtalen. Da kan det (bl.a. av hensyn til brukerne) være nødvendig at et "overordnet organ" e.l. raskt griper inn og finner en løsning.

Vi er uansett svært skeptiske til at departementet skal være tvisteløsningsorgan i slike lokale tvister. Etter vår oppfatning bør tvistene løses så lokalt som mulig, for eksempel på fylkes/regionsnivå.

6.4 Forholdet til andre lover

Departementet har gitt en oversikt over andre lover som må endres. Vi ser at det i forbindelse med reformen er en rekke andre lover som også må endres, særlig med hensyn til navne- og organisasjonsendringer. I forbindelse med lovbehandlingen må det gjøres et grundig arbeid med å identifisere behov for endringer i andre lover og forskrifter.

Følgende lover inneholder henvisninger til

Aetat/fylkesarbeidskontor/arbeidskontor/arbeidsformidlingen:

Lov om anke til trygderetten, arbeidsmiljøloven, lov om lønnsplikt under permittering, introduksjonsloven, lov om mønstring av arbeidstakere på skip, konkursloven, lønnsgarantiloven, dekningsloven, opplæringsloven og utlendingsloven.